

Met gemengde gevoelens lazen wij het wetsvoorstel over het strafbaar stellen van vormen van draagmoederschap waarbij de draagmoeder betaald wordt voor het dragen van een kind voor een ander. Althans, als de betaling verder gaat dan verklaarde onkostenvergoeding zoals positiekleding etc. Natuurlijk is het belangrijk dat een ingewikkeld fenomeen als draagmoederschap goed geregeld wordt en er grenzen zijn aan wat wij als maatschappij toelaatbaar vinden. Wij hebben echter persoonlijk een hele andere ervaring met commercieel draagmoederschap in de VS.

Wij zijn een mannenstel en hebben in het voorjaar van 2019 een zoon gekregen die via draagmoederschap in de VS geboren is. Het betrof een hoogtechnologisch draagmoederschap, waarbij de draagmoeder zwanger was van een eicel die niet van haar kwam. Er was dus een andere eiceldonor die eicellen gedoneerd heeft, waarbij zaad van 1 van ons gebruikt is om embryo's te creëren via een IVF procedure. Vervolgens is een embryo teruggeplaatst bij de voornoemde draagmoeder en heeft zij na een ongecompliceerde zwangerschapsduur van 38 weken onze zoon met een natuurlijke bevalling ter wereld gebracht. Inmiddels zijn wij beiden de juridische ouders en vormen een gelukkig gezin met een zoon die gezond is en zich normaal ontwikkeld.

De draagmoeder heeft (naast vergoeding van onkosten zoals positiekleding etc) een vergoeding ontvangen van in totaal 25.000 dollar. Dit bedrag werd in termijnen aan haar overgemaakt door de organisatie die ons bijstond om het hele proces door te komen met alle ingewikkelde regelgeving en logistiek over landgrenzen heen. De laatste geldelijke termijn heeft zij gekregen voordat onze zoon geboren is. Er zijn dus geen voorwaarden gesteld aan hoe hij ter wereld kwam: ook bij een onfortuinlijke situatie als een doodgeboren baby zou zij het bedrag overgemaakt hebben gekregen. Wij betaalden haar immers niet voor het overhandigen van een gezonde baby om dan vervolgens een bedrag te betalen (of het resterende deel), maar voor de dienst die zij ons bewees door een zwangerschap van ons kind uit te dragen. Daarnaast: wij hebben veel gesproken met de draagmoeder voordat zij definitief de keuze maakte om ons kind te dragen. Zij gaf aan altijd al iets bijzonders voor ander te hebben willen doen, maar daar nooit de gelegenheid voor te hebben gehad met een jong gezin van zichzelf. Daarnaast had zij, doordat zij al op haar 19e moeder werd, nooit kunnen studeren. Studeren in de VS is een dure aangelegenheid en voor veel mensen niet haalbaar. Door dit draagmoederschap aan te gaan kon zij een opleiding betalen die zij recent heeft afgerond. Dit was geen bittere noodzaak maar een positieve bijkomstigheid van een bijzonder traject dat zij met ons heeft doorlopen. Zij heeft zelf twee ongecompliceerde zwangerschappen en bevallingen gehad, dus waarom ook eigenlijk niet? Na een uitgebreide voorlichting wist ze goed welke risico's er aan een draagmoederschap vast zaten. Door haar eigen blanco voorgeschiedenis waren de risico's gelukkig beperkt. Ook was er genoeg autonomie in het opgestelde contract vastgelegd, blijktend uit het feit dat zij altijd degene was die de beslissingen kon nemen als het om haar eigen lichamelijke integriteit ging. Wij konden aangeven waar onze voorkeur lag, maar zij nam de beslissingen. Uiteindelijk hebben wij geen moeilijke beslissingen hoeven nemen, omdat de zwangerschap en bevalling zonder problemen verliep. Ook nu nog steeds hebben we een goede verstandhouding en hebben we regelmatig contact. We noemen elkaar 'Bonus-family' en er hangt een foto van haar op de slaapkamer van onze zoon.

Natuurlijk zijn er ook andere verhalen; in de krant lees je regelmatig van 'surrogate-compounds' in niet-westerse landen waar vrouwen 9 maanden worden verzorgd en na 9 maanden een geplande keizersnee krijgen voor een (voor westerlingen) marginaal bedrag. Hoewel wij geen kennis hebben van de precieze gang van zaken in dit soort draagmoedersschappen, kunnen wij ons voorstellen dat er elementen zijn die wij als maatschappij wellicht niet toelaatbaar, of in ieder geval niet goed controleerbaar vinden. Het over te maken bedrag is dan weliswaar veel kleiner (en dus dichterbij het wetsvoorstel zoals shet hier voor ligt), maar het uiteindelijke doel om de draagmoeder te beschermen (geen uitbuiting, vrijwillige keuze, autonomie), wordt dan mogelijk juist niet behaald, terwijl dat in een situatie als de VS, in ieder geval in onze ervaring, wel degelijk het geval is.

Ookal zal het in Nederland in de toekomst misschien makkelijker worden om via

draagmoederschap een kind te krijgen, ook voor mannen-stellen, is het een illusie om te denken dat dat dan ook voor iedereen is weggelegd: niet iedereen kent een vrouw die zowel beschikbaar is als medisch geschikt als draagmoeder. Aangezien kinderwens heel sterk kan zijn en mensen ver kunnen en willen gaan om die te verwezenlijken zal de weg naar het buitenland dan dus altijd gevonden en gevolgd gaan worden. Het lijkt ons dan ook wenselijker om voorwaarden te stellen aan draagmoederschap in het buitenland. Hierbij blijft het pijnpunt natuurlijk: mag je iemand een vergoeding doen toekomen die niet zuiver en alleen onkosten betreft, maar een vergoeding is voor de dienst die iemand heeft geleverd? Wij denken van wel. Er zijn namelijk ook meer diensten te bedenken waarbij iemand zijn of haar lichaam inzet om iemand anders een dienst te bewijzen, sterker nog, er zijn zeer veel beroepen waarbij het gebruiken van je eigen lichaam onvermijdelijk of zelfs het doel zijn van de te leveren dienst. Denk bijvoorbeeld aan kinderopvang, het uitvoeren van massages of welk verzorgend beroep dan ook. In het wetsvoorstel staat: 'opgroeien in het besef gekocht te zijn kan ernstige gevolgen hebben voor de identiteitsvorming van een kind'. Wij vragen ons ten eerste af welke referentie hier aan ten grondslag ligt en vinden het ook onjuist. Ten eerste wordt bij het ontstaan van zwangerschap in vele gevallen kosten gemaakt (IVF procedures of andere geassisteerde voortplantingstechnieken), ten tweede is het dus ook maar de vraag of een kind dit zo voelt. Wij hebben niet het gevoel onze zoon gekocht te hebben, wij hebben -bij onvermogen om zelf een kind te kunnen dragen- iemand bereid gevonden om dat voor ons te doen, en zoals bij vele andere zaken waar je iemand een dienst bewijst, hebben wij daarvoor betaald. Niet bij de overhandiging van het kind, maar voor de weg er naartoe, namelijk de zwangerschap. In Nederland betalen wij voor kinderopvang. Heeft een kind dan ook geen problemen in de identiteitsvorming als het zich bedenkt dat er betaald is om het op te laten groeien en te verzorgen? Wij denken dat de liefde van de wensouders de basis is voor de identiteitsvorming van een kind dat in dit geval meer dan gewenst is. Hierbij is cruciaal dat er een duidelijk en eerlijk verhaal is over hoe hij of zij is ontstaan. Wij denken dat heel goed aan onze zoon te kunnen uitleggen, straks als hij groot genoeg is om dat te begrijpen. Wij hopen van harte dat de strekking van het wetsvoorstel met betrekking tot het strafbaar stellen van betalingen aan de draagmoeder opnieuw gewogen wordt en dat ons verhaal daarbij zou kunnen helpen.